

Onderzoek voor *onderbouwd* beleid.

Webinar

Meta-analyse Energietransitie

12 september 2024

Femke van Wijk

Gemeente Hoeksche Waard in 2040 energieneutraal?

warmte zonder leiding 'Worstelen met klimaatbeleid - onderzoek naar het klimaat in de gemeente Stichtse Vecht'

Energie:
van ambitie
naar transitie

Raad wet met energie

Inspanning voor draagvlak

De knop om

Lessen voor de energietransitie

ONBEGONNEN WERK

Quick-scan
Duurzaamheidsbeleid
gemeente Den Helder

NAAR MEER ZICHT OP DUURZAAMHEID DUURZAAMHEID

Meer doen met meedoen

Eval THE NEXT STEP

dialogic

Grip op Warmtenetwerk Zaanstad

mooie ambities, nu naar meer resultaat!

Waterschap Rivierenland
energieneutraal

Ons onderzoek

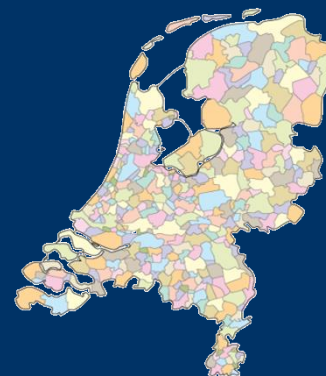
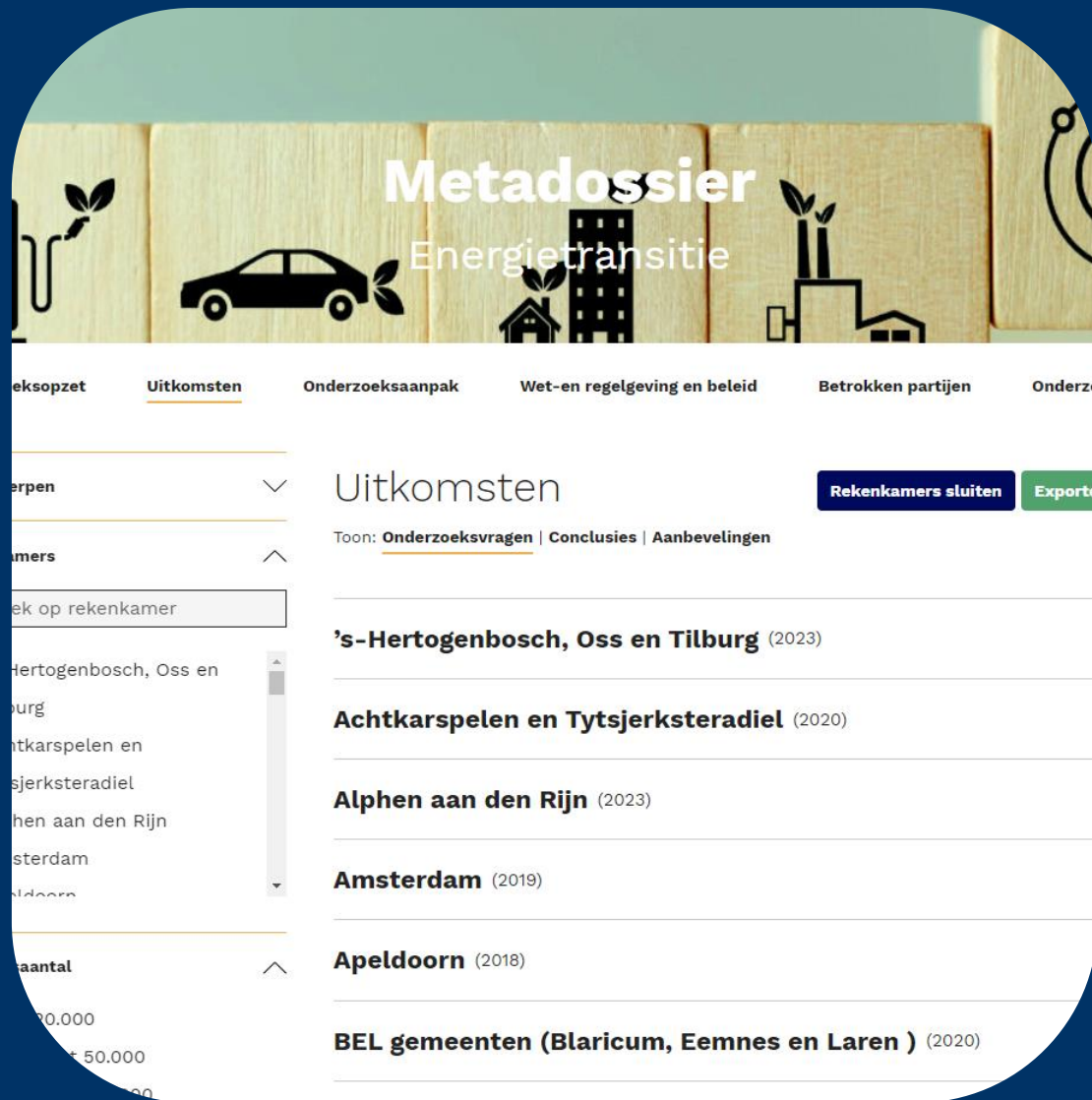
RK onderzoek tot nu toe

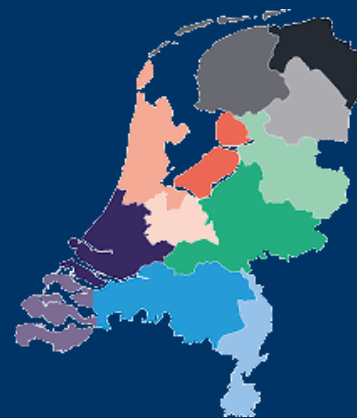
Toekomstig onderzoek RK

Ons onderzoek

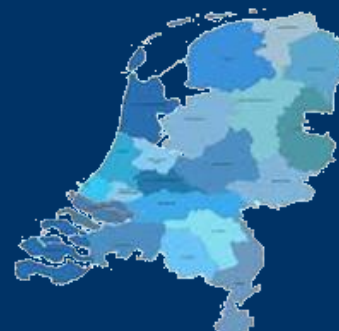
	Energieopwek	Gebouwde omgeving	Mobiliteit	Industrie	Landbouw	Gemeentelijke organisatie
Context						
Ambities						
Sturing						
Uitvoeringsplannen						
Uitvoering						
Samenwerking & participatie						
Monitoring & evaluatie						
Rol van de raad						
Doelbereik						
Doeltreffendheid						
Doelmatigheid						

39 gemeenterapporten

9 provincierapporten

4 waterschaprapporten

RK onderzoek tot nu toe

dialogic

Uitdaging: vinden & aanwijzen van grond: regie & regionale samenwerking. Draagvlak, financiële middelen, netcongestie, stikstof.

Veel gedaan, maar ook werk aan de winkel: communicatie, stimuleren, faciliteren. Advies bij vergunningen, samenwerking.

Verduurzamen eigen grond & vastgoed, eigen hernieuwbare opwek. Uitdaging is financiën.

Verschillen per gemeente, ondersteuning door provincies, duurzaam OV.

EBP, maar komt weinig aan bod. Beperkte invloed (provincie).

Meer opties dan gebruikt en bestudeerd.

	Aantal	%
Gebouwde omgeving	46	88
Hernieuwbare opwek	43	83
Eigen organisatie	34	65
Mobiliteit	21	40
Industrie	13	25
Landbouw	6	12

*Provincies & **gemeenten***

Provincies**, gemeenten & **waterschappen

*Provincies, gemeenten & **waterschappen***

Provincies & gemeenten

Provincies & gemeenten

Provincies & gemeenten

Overkoepelende lessen

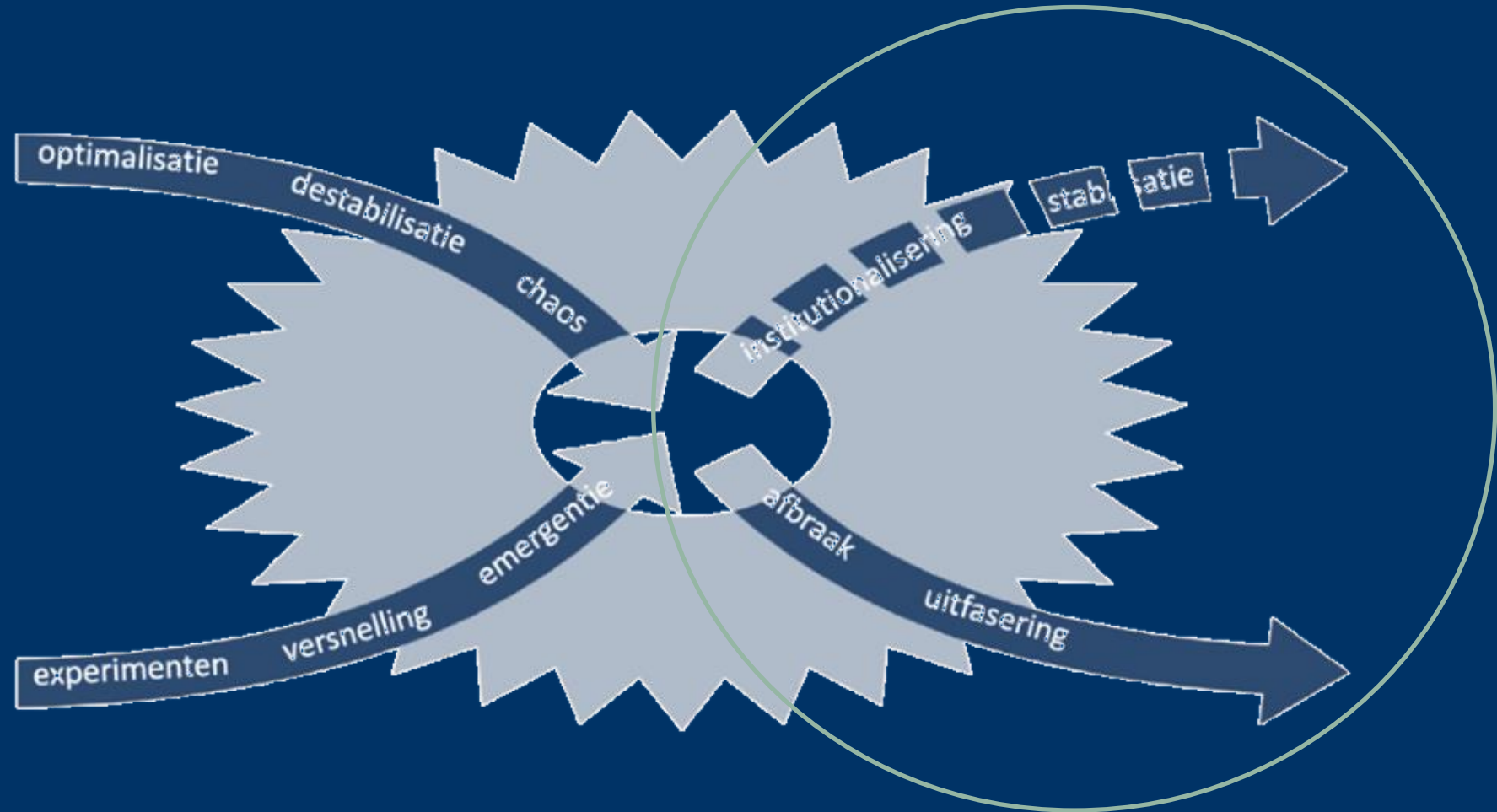
1. Stel concrete en realistische doelen
2. Ontwikkel een structurele monitoringssystematiek
3. Ontwikkel een protocol voor informatievoorziening aan de raad
4. Claim je rol als gemeenteraad
5. Informeer ook inwoners en andere stakeholders
6. Maak een handleiding voor participatie
7. Faciliteer waar mogelijk energiecoöperaties en bewonersinitiatieven
8. Verken mogelijkheden om samen te werken met private stakeholders

Toekomstig onderzoek

Reflecties voor rekenkamers

Transitie-onderzoek

Handelingsperspectief decentrale overheid

dialogic

Transitie-onderzoek

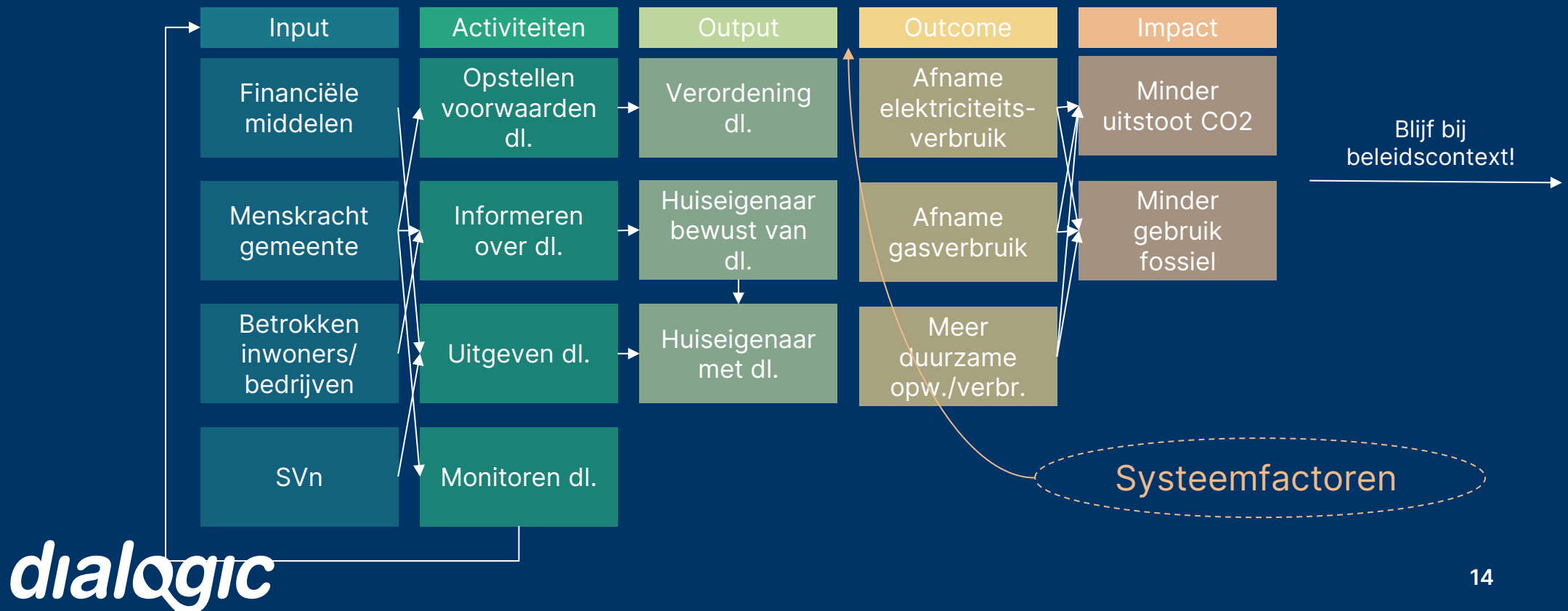
- Uitgangspunt is **systeemdenken** & besturing van het systeem van **binnenuit**.
- **Langetermijndoelstellingen** bieden kaders voor **kortetermijnbeleid**.
 - Doelstellingen/activiteiten voor korte termijn zijn **flexibel**: het systeem is in beweging.
 - Doelstellingen/activiteiten voor korte termijn zijn (idealiter) **coherent**.
 - Bepaal naast doelstellingen ook **waarden**: wat vinden systeemactoren belangrijk?
- **Monitoring en evaluatie** is van groot belang:
 - Hoe ziet het systeem eruit?
 - Welke activiteiten dragen bij aan doelstellingen?
 - Hoe speelt de overheid haar rol?
 - Wat is de huidige stand van zaken, wat zijn ontwikkelingen?
- Transitie is niet **lineair**, en geen **geïsoleerd proces**.

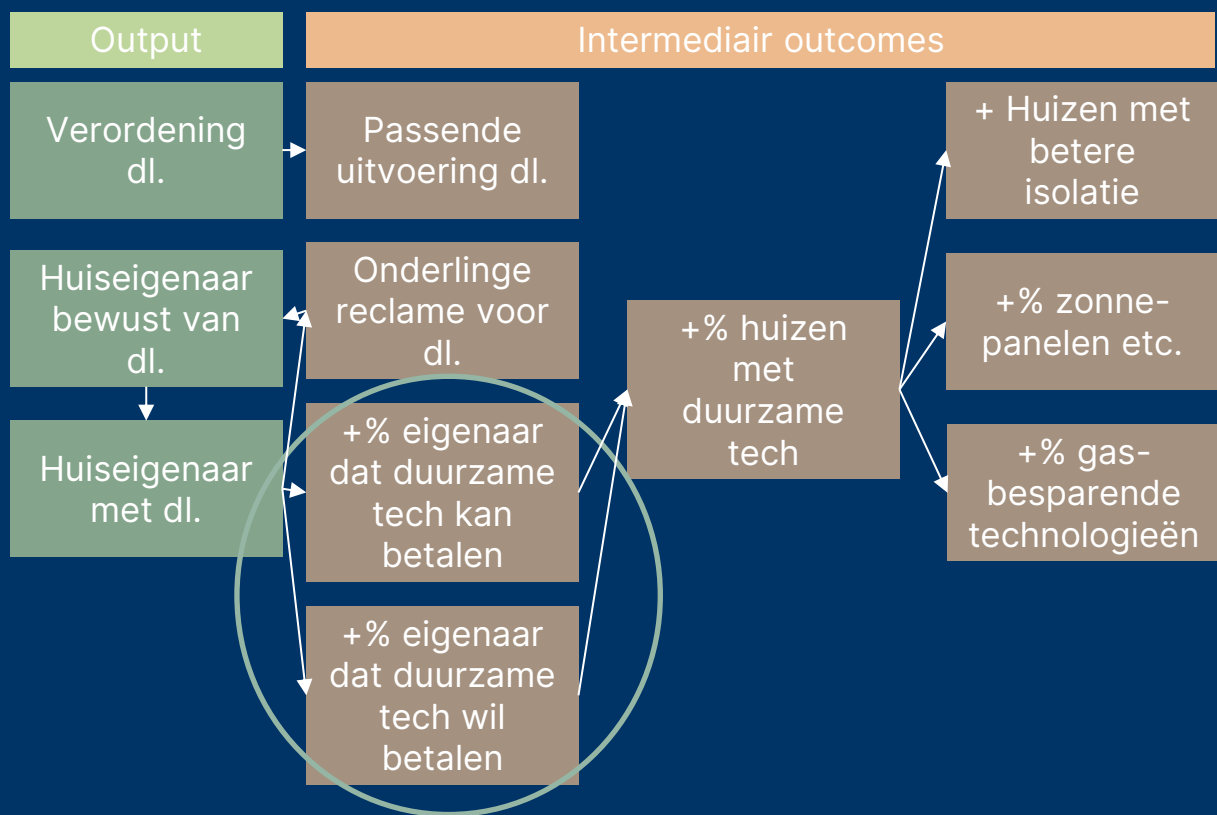
Maak dit eens concreet?

- **Langetermijndoelstellingen** zijn vastgesteld in het (door gemeenten en waterschappen onderschreven) Klimaatakkoord en door provincies onderschreven Rijksdoelstellingen. Beleid voor de **korte termijn** bepaal je aan de hand van:
 - **De huidige staat** van de transitie: waar zit uitstoot, waar zit fossiel gebruik?
 - De **kenmerken** van het (lokale) systeem: overheden, inwoners, ondernemers, wet- en regelgeving, netwerken.
 - Sentiment & draagvlak (ook politiek!).
 - Financiële middelen.
 - Afhankelijkheid van fossiel & eigen keuzemogelijkheden/beschikbare alternatieven.
 - Kenmerken fysieke leefomgeving.
- Transitie is **niet lineair**: (geo)politiek, financiën, mislukkingen, vertraging.
- Transitie is **niet geïsoleerd**: beleid heeft invloed op diverse terreinen.
 - ‘Echte prijzen’ en minima/afhankelijk van woningbouw.
 - Emissievrije zone en invloed op leveren van goederen, bereikbaarheid & OV.
 - Verduurzaming van woningen en hoger energielabel → meer WOZ.
 - Inzet op toerisme en meer uitstoot.
 - Netcongestie & nieuwe ondernemingen.
 - Aardgasvrij & dure warmtenetten.

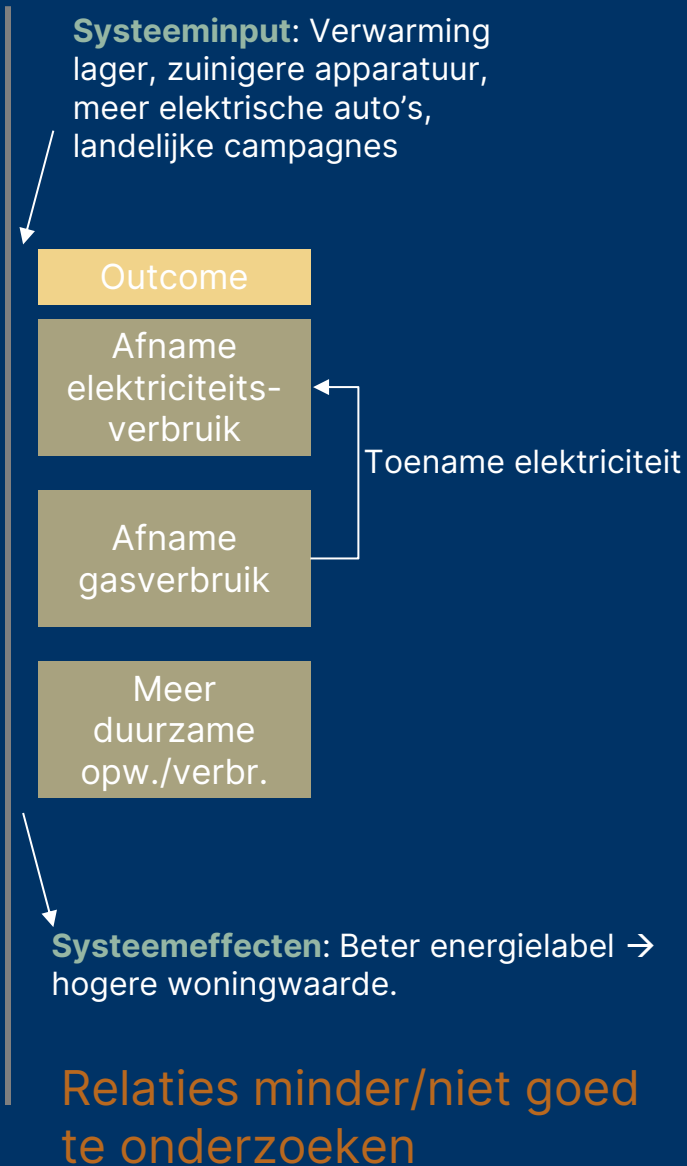
Wat betekent dit voor onderzoek?

Contribution analysis: voorwaarde is een strakke 'beleidstheorie'. Onderstaand fictief voorbeeld voor duurzaamheidsleningen (dl).

Relaties goed te onderzoeken

Relaties minder/niet goed te onderzoeken

Welke thema's vragen nog om onderzoek?

- Focus breder op **afbouwen** van 'oude' praktijken.
- Kies thema's waar als decentrale overheid de **grootste winst** kan worden behaald.
- Bouw voort op **bestaand onderzoek**.
- **Mobiliteit**.
- **Provincies & landbouw**.
- Relatie met **Omgevingswet**.
- **Wendbaarheid** van decentrale overheden.

- **Herhalen** van bestaande aanbevelingen.
- Onderzoek over **ambities** (klimaatakkoord, focus op beleid en niet op doelstellingen).
- Thema's die relevant zijn, maar weinig **beïnvloedbaar** (bijv. netcongestie).

Methoden en scope

- **Samenwerking** provincie, waterschap, gemeente.
- Aansluiten bij **landelijk**.
- **Integrale aanpak**: maak duurzaamheid een thema in alle onderzoeken.
- Reflecteer op **rationale & rol** van overheid.
- Toewerken naar **handleidingen**.
- **Eigen analyse** van hiaten in en kansen voor duurzaamheidsbeleid.
- Gebruik **vergelijkend** onderzoek.
- **Enquêtes** onder inwoners.
- Creëer een **dashboard**.

- Voorkom **multi-interpreteerbare** kwantitatieve gegevens & visualisaties.
- Blindstaren op **effectevaluaties**: focus liever op vormgeving en uitvoering van beleid (volgende slide).

dialogic

Femke van Wijk (vanwijk@dialogic.nl)